

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for forslaget

Det fremgår af bestemmelser i lov om gymnasiet m.v., lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberevende enkeltfagsundervisning for voksne m.v., lov om erhvervsuddannelser, lov om de erhvervs-gymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen samt lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser m.v., at undervisningen efter disse love som udgangspunkt er vederlagsfri. Der har dog hidtil været praksis for i en vis udstrækning at opkræve bidrag fra elever, kursister m.fl., der deltager i forskellig undervisning uden for selve uddannelsesinstitutionen, jf. for så vidt angår gymnasiet betænkning afgivet af uddannelsesudvalget den 15. maj 1990 over forslag til lov om gymnasiet m. v., Folketingstidende 1989 - 90, tillæg B, sp. 1285.

På baggrund af en klagesag tog Folketingets Ombudsmand i en redegørelse af 20. november 1997 stilling til forskellige tilfælde af opkrævning af forældrebetaling for lejrskoler og skolerejser m.v. i folkeskolen. Ombudsmanden udtalte blandt andet, at der kunne rejses berettiget tvivl om, hvorvidt opkrævningerne i alle de i sagen beskrevne tilfælde havde haft den fornødne hjemmel i folkeskoleloven. Ombudsmanden henstillede, at ministeriet tog initiativ til en ændring af folkeskoleloven med henblik på at få præciseret, om og i hvilket omfang forældrene kan afkræves betaling for de omhandlede udgifter.

På denne baggrund har undervisningsministeren den 6. maj 1998 fremsat forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Betaling for lejrskoler og skolerejser m.v.) (L 83). I denne forbindelse findes det rettest også for så vidt angår ungdomsuddannelserne at fastsætte udtrykkelige lovregler om elevers bidrag til finansiering af tilsvarende arrangementer.

I folkeskoleloven vil der efter gennemførelse af det fremsatte lovforslag, L 83, optræde 3 forskellige typer af undervisning uden for skolen. Det drejer sig om ekskursioner, som er udflugter uden overnatning, og hvor der er mødepligt, lejrskoler, som indbefatter overnatning, og hvor der ligeledes er mødepligt, samt

endelig skolerejser, der omfatter overnatning, men hvor der ikke er mødepligt, idet der skal tilbydes alternativ undervisning.

For så vidt angår ungdomsuddannelserne anvendes i lovforslaget betegnelsen »ekskursioner m.v.« om alle sådanne arrangementer uden for skolerne. Det bemærkes særligt, at betegnelsen »ekskursioner m.v.« på de erhvervsrettede ungdomsuddannelsers område fx omfatter skoleundervisning ved virksomhedsbesøg, men ikke virksomhedsforlagt undervisning, jf. bemærkningerne til § 3, nr. 1. I dette lovforslag er reglerne om finansieringen af sådanne arrangementer ligeledes afpasset efter de uddannelser, de vil komme til at vedrøre, og de svarer således ikke på alle punkter til forslaget vedrørende lejrskoler og skolerejser m.v. i folkeskolen.

Et væsentligt lighedspunkt med forslaget til ændring af folkeskoleloven består i, at der efter nærværende lovforslag inden for ungdomsuddannelserne vil kunne opkræves et vist, forholdsvis lavt beløb til dækning af udgifter til forplejning. Inden for ungdomsuddannelserne findes forpligtelsen til vederlagsfri undervisning alene i lovgivningen, ikke i grundloven. Det foreslås, at der i selve lovtæksten fastsættes en præcis overgrænse for det beløb, der også ved arrangementer med mødepligt kan afkræves elever og kursister. Blandt andet under hensyn til elevernes og kursisters alder foreslås grænsen fastsat til det højeste beløb inden for det interval, der på baggrund af Forbrugerstyrelsens familiebudget nævnes i bemærkningerne til forslaget til ændring af lov om folkeskolen. Dette beløb, 50 kr., vil efter forslaget blive pristalsreguleret, dog alene i intervaller på 10 kr. Der kan opkræves indtil 50 kr. for de første 24 timer, arrangementet har været, og derefter indtil 50 kr. for hver påbegyndt periode af 24 timer.

Der vil være normal mødepligt til alle arrangementer, hvor deltagerbetalingen ikke overstiger denne betaling for forplejning. Selvom en elev eller en kursist ikke har betalt et beløb, der opkræves for forplejning i overensstemmelse med de ovennævnte regler, kan